

Карпов Віктор Васильович,

кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних наук
НАКККіМ

Донести цінність минулого до сьогодення. Стратегічний план розвитку музею. На прикладі Національного військово-історичного музею України

Усім спеціалістам та фахівцям музейної галузі загально відомо, що успішна діяльність музею залежить від наполегливої, цілеспрямованої та послідовної роботи. Цей процес з організаційної точки зору залежить від якісного планування. Прийнято вважати, що планування є поточне, щомісячне, на рік та перспективне. Таке планування є наслідком іншого виду планування – стратегічного. Саме стратегія визначає головні напрямки діяльності музею, концептуальне бачення шляхів його розвитку.

Стратегічний план визначає напрями розвитку музею на найближчі п'ять років. Це своєрідна дорожня карта дій, яка гарантує створення сучасної моделі роботи музею. Приклад стратегічного планування подано Національним військово-історичним музеєм України. Він враховує досягнення музею на теперішній час та досвід європейських музеїв.

Отже, на теперішній час музей, який було відкрито для відвідувачів у 1998 році, за час свого існування став одним з головних закладів, які займаються воєнною історією України з прадавніх часів до сьогодення. Цей період можна вважати періодом становлення. Відтепер, коли створено базові умови для функціонування установи слід говорити про розробку стратегії розвитку музею.

Стратегічні цілі:

Збільшити кількість відвідувачів, розширити аудиторію музею

Зробити музей центром досліджень воєнної історії, залучити академічну науку

Поповнити колекцію музею та створити умови доступу для дослідників

Стати центром інформації з воєнної історії України та місцем куди звертаються за знаннями

До 2019 року:

приймати 250 тисяч відвідувачів до музею та його філій на рік
мати 5 тисяч друзів у фейсбуці та 9 тисяч фолловерів у твіттері

збільшити кількість музейних фондів до 200 тисяч одиниць зберігання

мати 100 тисяч на рік переглядів сайту музейних фондів

здійснити всеосяжні дослідження та розширити науково-дослідну діяльність добути вхідження музею у десятку знаних музейних установ держави

Заходи на рівні Міністерства оборони України

Інкорпорація музею у якості колективного члена у міжнародні музейні структури ЮНЕСКО

- Міжнародна рада музеїв (ICOM);
- Міжнародна рада музеїв військової історії та зброї (ICOMAM).

Створення Українського комітету військових музеїв (UCOMM) та координація діяльності членів посередництвом виконання спільних програм

Створення мережі військово-історичних музеїв у Збройних силах України у місцях дислокації армійських корпусів, а також підпорядкування військово-історичних музеїв при Будинках офіцерів у Львові та Одесі і включення їх до складу НВІМУ у якості філій

Розробка Положення та створення єдиного Музейного фонду Збройних сил України

Створення спільно з регіональними органами влади військових музеїв з історії територіальних громад

Результат – створення активного музейного середовища та визначення місця і ролі НВІМУ, як головного елемента у системі військово-історичних та музеологічних досліджень

Заходи спрямовані на створення сучасної моделі роботи музею

Наукові дослідження

Усі музейні дослідження повинні бути пов'язані із основними періодами становлення української державності та відображати роль війська у цьому процесі.

Посилення наукового потенціалу музею вбачається посередництвом співпраці та взаємодії із науковими установами та громадськими організаціями, залученням до роботи кращих науковців академічної науки

Організувати роботу вченої ради музею таким чином, щоб була можливість залучити висококваліфікованих науковців, які будуть контролювати дослідження в музеї і залучати до цієї роботи більше число студентів з університетів, партнерів наукових програм музею

Налагодження співпраці із ветеранськими організаціями у проведенні досліджень історії видів Збройних сил України, родів військ та військових частин, проведенні заходів з військово-патріотичного виховання громадян України

Підтримка періодичних видань музею – Військово-історичного альманаху та Українського військового музею

Музейна колекція

Наукове комплектування музейних фондів та забезпечення доступу до предметів є важливим елементом стратегічного плану.

З огляду на нову роль музею у організації музейної справи у Збройних силах України передбачається створення єдиного реєстру музейних колекцій та головного фондосховища з належними стандартами зберігання

Нова стратегія наповнення колекції полягає у тісній співпраці із органами виховної роботи щодо збирання матеріалів про діяльність сучасних Збройних сил

Систематичне та цілеспрямоване комплектування музейних фондів. Впровадження ІТ-технологій з обліку музейних фондів

Комплектування з інших історичних періодів повинне відбуватися продумано і передбачати придбання таких об'єктів, які будуть ключовими у представленні експозицій з таких історичних періодів

Відкрити музейні фонди для усіх, хто може допомогти створити новий сучасний контент, розширити інтелектуальний вплив колекції

Одним з пріоритетних завдань є забезпечення онлайн доступу до інформації про колекцію музею, що дозволить розширити аудиторію музею

Встановити стратегічне партнерство із найбільшими військовими музеями світу. Це дозволить здійснювати обмін

набутим досвідом роботи, підняти рівень професійності, здійснювати обмін музейними предметами та організувати виставки

У подальшому таке міжнародне партнерство дозволить отримувати фінансування музейних програм від Європейського Союзу

Експозиція та виставковий простір

Проведення реекспозиції та створення постійної експозиції музею, яка надає цілісне уявлення про воєнну історію України

Перед музеєм гостро стоїть питання виставкового простору, який нині відсутній у музеї. Вирішення цієї проблеми можливе шляхом створення на місці бібліотеки у Будинку офіцерів виставкового залу музею, який відповідає високому рівню обладнання та надає можливість приймати міжнародні виставки

Потребує вивчення та вирішення проблема розірваності музейної експозиції – експозиція військової техніки та озброєння експонується на території Національного університету оборони України, а тематична експозиція в приміщенні Центрального будинку офіцерів Збройних сил України. Вирішення питання з'єднання експозиції дозволить підвищити відвідування музею на третину.

Модернізація музейних експозицій у територіальних філіях музею

Освітні ресурси

Створення умов для прийому дошкولят з батьками або вихователями та проведення для них спеціальних занять

Взаємодія із школами у питанні проведення початкової військової підготовки та лекцій з воєнної історії України. Через школи музей взаємодіє із громадами Києва, Первомайська, Луцька, Ніжина, Чернігова. Під час знайомства з музейною колекцією школярі отримують нові знання, яких немає в аудиторії

Співпраця с університетами з метою залучення студентів до дослідження воєнної історії та створення нового музейного контенту

Чітка взаємодія із командуванням військових частин, установ та військових навчальних закладів щодо організації освітньої роботи із військовослужбовцями

Головна мета це залучити до музею молоде покоління і для цього слід використовувати сучасні технології. Переоцінити модель взаємодії із відвідувачами та привнести в роботу елементи гри. Організація молодіжних квестів під лозунгом «Відвідай! Пізнавай! Перемагай!» з метою інтерактивної взаємодії з музейною експозицією та залучення молоді до роботи музею – як приклад

Створити волонтерський рух – дати волонтерам можливість отримати навички роботи в музеї, розкрити їх талант та використати їх енергію для покращення умов для відвідування

Опрацювати освітні онлайн ресурси. Інтернет надає можливість охопити нову аудиторію. Розробка нового веб-сайту, підтримка доступу до інформаційних ресурсів музею з мобільних приладів

Дослідження потреб відвідувачів, їх побажань та можливості підтримати роботу музею.

Персонал

Потребує навчання працівників музею новітнім формам роботи. Враховуючи досвід кожного спеціаліста – куратора, реставратора, фандрайзера, можна визначити потенційні області інновацій: цифрові технології, наукові дослідження із виходом на створення нових музейних експозицій і виставок а також наукових видань і інетернет-ресурсів

Фандрайзінг

Важливе значення для реалізації потенціалу музею мають спонсори. Їх підтримка ідей розвитку музею може залучити більше коштів на реалізацію амбітних планів музею

Для реалізації проектів з покращення інфраструктури музею необхідно проводити фандрайзінг. Це дозволяє залучити додаткові кошти, які неможливо отримати з державного бюджету

Зниження експлуатаційних витрат та енергозберігаючі заходи є елементами як зменшення негативного впливу на навколишнє середовище так і програмою економії коштів

Фінанси

Розвивати комерційну складову музейної діяльності активно залучаючи нові джерела надходження коштів у тому числі гранти

Виконання завдання поєднання державного фінансування із отриманням власного доходу та залученням коштів спонсорів. Введення комерційної складової до усіх напрямків музейної діяльності дозволить отримати нові ресурси для утримання музею.

Збільшення доходу музею шляхом розширення комерційної складової та отримання грантів дозволить виконати стратегічний план розвитку музею

У результаті реалізації стратегічного плану розвитку музей має постати, як наукова, просвітницька установа високого рівня, завданням якої є активне збирання та наукова обробка артефактів, їх використання у проведенні військово-патріотичного виховання громадян та популяризації воєнної історії України.

Карпов В.В. Донести цінність минулого до сьогодення. Стратегічний план розвитку музею. На прикладі Національного військово-історичного музею України // Охорона культурної спадщини: аспекти соціокультурної взаємодії: матеріали науково-практичної конференції в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтва 5 – 6 червня 2014 року. – К. : НАКККіМ. – 2014. – 288 с.